

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ การทำหน้าที่ของครอบครัว
และภาวะกดดันด้านจิตใจของผู้ดูแล

นางสาวนันทวัน มีกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN DISABILITY OF TRAUMATIC BRAIN INJURY PATIENTS,
FAMILY FUNCTIONING, AND PSYCHOLOGICAL
DISTRESS OF FAMILY CAREGIVERS

Miss Nunthwun Meekul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

520337

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพิการของผู้ป่วย
บาดเจ็บที่ศีรษะ การทำหน้าที่ของครอบครัว และภาวะ
กดดันด้านจิตใจของผู้ดูแล

โดย

นางสาวนันทวัน มีกุล

สาขาวิชา

พยาบาลศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกพร จิตปัญญา

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอกหญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกพร จิตปัญญา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ ชัมภลิต)

นันทวัน มีกุล : ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะการทำหน้าที่ของครอบครัว และภาวะกดดันด้านจิตใจของผู้ดูแล. (RELATIONSHIPS BETWEEN DISABILITY OF TRAUMATIC BRAIN INJURY PATIENTS, FAMILY FUNCTIONING, AND PSYCHOLOGICAL DISTRESS OF FAMILY CAREGIVERS)
 อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ.ดร. ชนกพร จิตปัญญา, 158 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ การทำหน้าที่ของครอบครัว และภาวะกดดันด้านจิตใจของผู้ดูแล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะที่มาติดตามการรักษาที่คลินิกศัลยกรรมประสาท แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลศูนย์ภาคใต้ จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแล แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย แบบประเมินภาวะกดดันด้านจิตใจของผู้ดูแล แบบประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และหาความเที่ยงของเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาคได้เท่ากับ .95 และ .89 ตามลำดับ ส่วนแบบประเมินระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิและหาความเชื่อมั่นของการสังเกตได้เท่ากับ 1.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ภาวะกดดันด้านจิตใจของผู้ดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45
2. ระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะกดดันด้านจิตใจของผู้ดูแลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .409$)
3. ระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.328$)
4. การทำหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ มีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะกดดันด้านจิตใจของผู้ดูแลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.300$)

สาขาวิชา.....พยาบาลศาสตร์.....
 ปีการศึกษา.....2552.....

ลายมือชื่อนิติ..... นันทวัน มีกุล .....
 ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5077663236: MAJOR NURSING SCIENCE

KEYWORDS: DISABILITY / TRAUMATIC BRAIN INJURY / FAMILY FUNCTIONING / PSYCHOLOGICAL DISTRESS / FAMILY CAREGIVERS

NUNTHWUN MEEKUL: RELATIONSHIPS BETWEEN DISABILITY OF TRAUMATIC BRAIN INJURY PATIENTS, FAMILY FUNCTIONING, AND PSYCHOLOGICAL DISTRESS OF FAMILY CAREGIVERS. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. CHANOKPORN JITPANYA, Ph.D., 158 pp.

The purpose of this study was to examine the relationships among disability of traumatic brain injury patients, family functioning, and psychological distress in family caregivers. The subjects were 80 family caregivers of traumatic brain injury patients attending at neurological surgery clinics of central hospitals in the southern region, selected by a simple random sampling. The instrument was a set of questionnaires consisting of five parts: a demographic data form of family caregivers and patients, the Brief Symptom Inventory, and the Family Functioning Scale, All were tested for their content validity by a panel of experts. The reliability of instruments were .95 and .89, respectively. The reliability of the Disability Scale obtained by an interrater reliability was 1.0. The data were analyzed by using frequency, percentage, means, and standard deviation. Correlations between variables were analyzed by using Pearson's product moment correlation, and Point Biserial correlation coefficient.

The major findings were as follows:

1. A mean of psychological distress scores of family caregivers was at the low level (Mean= 0.81, SD= 0.45).
2. There was a positively statistical correlation between disability of traumatic brain injury patients, and psychological distress of family caregivers at the significant level of .05 ($r = .409, p < .05$).
3. There was a negatively statistic correlation between disability of traumatic brain injury patients, and family functioning of traumatic brain injury patients at the significant level of .05 ($r = -.328, p < .05$).
4. There was a negatively statistic correlation between family functioning of traumatic brain injury patients, and psychological distress of family caregivers at the significant level of .05 ($r = -.300, p < .05$).

Field of Study : .....Nursing Science..... Student's Signature : NUNTHWUN MEEKUL
 Academic Year : ...2009..... Advisor's Signature : Ch

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกวร จิตปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ข้อคิดเห็น เสนอแนะ แนวทางที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในทุกขั้นตอนของการทำวิจัยด้วยความเอาใจใส่ และสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ ชัมภลลิขิต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้กรุณาให้คำแนะนำและเป็น ที่ปรึกษาในเรื่องการใช้สถิติ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาของการศึกษา ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยและคณะพยาบาลศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยบางส่วนในการทำวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือการทำวิจัย รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ กลุ่มการพยาบาล หัวหน้าแผนกผู้ป่วยนอก บุคลากร พยาบาลและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี โรงพยาบาลมหาสารนครศรีธรรมราช โรงพยาบาล ตรัง และโรงพยาบาลหาดใหญ่ ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวก ในการทดลองใช้ เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะและ ผู้ดูแลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าหอและเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยหน่วย-เนย โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ที่สนับสนุนด้านเวลาและกำลังใจมาตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตร่วมรุ่นและเจ้าหน้าที่คณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับความช่วยเหลือและกำลังใจที่มีให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา สมาชิกครอบครัวทุกคน นายแพทย์ดำรงศักดิ์ และแพทย์หญิงสุมนี อธิกุลรัตน์ ที่มีส่วนช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกด้านแก่ ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	9
แนวเหตุผลและสมมติฐาน	9
ขอบเขตการวิจัย.....	14
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	18
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
แนวคิดเกี่ยวกับผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ	21
แนวคิดเกี่ยวกับผู้ดูแล	41
แนวคิดภาวะกดดันด้านจิตใจ.....	47
แนวคิดการทำหน้าที่ของครอบครัว	55
แนวคิดระดับความพิการ.....	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
3 วิธีดำเนินการวิจัย	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	91

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย	103
อภิปรายผลการวิจัย	104
ข้อเสนอแนะ	108
รายการอ้างอิง.....	111
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	126
ภาคผนวก ข หนังสือเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	128
ภาคผนวก ค เอกสารการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยและเอกสารการ พิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	138
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	145
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	158

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางเปรียบเทียบ Style แบบ CP และ CF	64
2	จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บ ที่ศีรษะ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้รวมของครอบครัว ความเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย จำนวนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบดูแลนอกจากผู้ป่วย	93
3	จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ปัจจุบันของผู้ป่วย สาเหตุการเจ็บป่วย การผ่าตัด ระยะเวลาที่เจ็บป่วยจนถึงวันสัมภาษณ์ ระดับความพิการ	95
4	จำนวน และร้อยละของระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ จำแนกตาม Glasgow outcome scale	97
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว จำแนกตามรายด้านและโดยรวม	97
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะกดดันด้านจิตใจ ของผู้ดูแลจำแนกตามรายด้านและโดยรวม	98
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความพิการของผู้ป่วยบาดเจ็บ ที่ศีรษะ การทำหน้าที่ของครอบครัว และภาวะกดดันด้านจิตใจของผู้ดูแล	99

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพแสดงการบาดเจ็บที่ศีรษะขณะอยู่นิ่ง.....	23
2	ภาพแสดงการบาดเจ็บที่เกิดขณะศีรษะเคลื่อนที่.....	23
3	ภาพแสดงการบาดเจ็บที่ศีรษะโดยอ้อม.....	24
4	ภาพแสดงการบาดเจ็บปฐมภูมิ.....	25
5	ภาพแสดงภาวะเนื้อสมองปกติ.....	25
6	ภาพแสดงภาวะเนื้อสมองถูกทำลาย.....	25
7	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	75